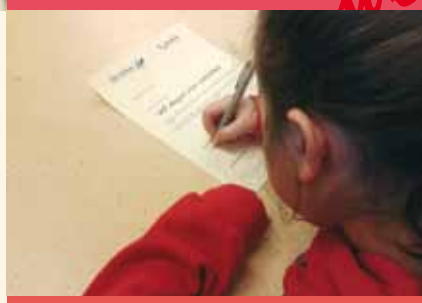
Monitor Discriminatie

Fryslân 2013

Tûmba is het provinciale centrum voor wereld-burgerschap en gelijke behandeling.

Ondertekening van het *Niet schelden-contract*, zie pagina 6

> Te homoseksueel... voor de buren? *Meld het Tûmba!*
> Te oud... voor bijscholing? *Kom langs bij Tûmba!*
> Te mannelijk... voor zorgtaken? *Laat het Tûmba weten!*
> Te allochtoon... voor een discotheek? *Mail het ons!*
> Te zwanger... voor contractverlenging? *Bel Tûmba!*
> Te gehandicapt... voor een baan? *Geef het aan ons door!*
> Te moslima... voor een stageplaats? *Stap bij ons binnen!*
> Te vrouwelijk... voor promotie? *Licht Tûmba in!*

'Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.'
Artikel 1 Grondwet

Uitgangspunt van Tûmba zijn de mensenrechten hier en elders in de wereld. Naast projecten over discriminatie en gelijke behandeling voert Tûmba ook projecten uit gericht op wereldburgerschap (Fair Trade, globalisering en duurzame ontwikkeling). Zie voor het complete aanbod www.tumba.nl.

Visie
Tûmba ziet gelijke behandeling en het voorkomen van discriminatie als een maatschappelijke opdracht voor burgers, organisaties, instellingen en overheden. Het is een grondrecht beschermd te zijn tegen discriminatie. Het is niet vanzelfsprekend te leven in een omgeving waar mensen als gelijken behandeld worden; het vereist inspanning, opvoeding en beleid om een dergelijk veilig en saamhorig leefklimaat te waarborgen. Het tegengaan van discriminatie hoort om die reden thuis bij iedere democratische politieke stroming.

Discriminatie Meldpunt

De monitor
De monitor geeft een beeld van de meldingen van ongelijke behandeling in Fryslân. Het gaat hierbij om ervaren discriminatie. In een aantal gevallen heeft de rechter of een klachtencommissie objectief vastgesteld dat er daadwerkelijk sprake was van discriminatie. Bij een deel van de meldingen valt dat niet objectief vast te stellen. Dat komt doordat de meeste incidenten niet voor een rechter of commissie gebracht worden. Vaak wordt er een oplossing gevonden door bemiddeling. Ook zijn er meldingen waarbij geen vervolgstappen worden ondernomen, omdat een melder alleen registratie van de ervaring wenst.
De goede samenwerking met politie en justitie stelt ons in staat om een zo compleet mogelijk beeld van ongelijke behandeling in Fryslân te presenteren via deze monitor. Daarnaast is deze samenwerking ook van groot belang voor een zo optimaal mogelijke klachtbehandeling. Vier maal per jaar vindt een regulier overleg plaats tussen Openbaar Ministerie, Politie en het discriminatiemeldpunt van Tûmba. De lijnen zijn kort en de afstemming is effectief. Hierbij kunt u denken aan afstemming over aangiftes en meldingen van strafbare discriminatie en over beleid.

Landelijke brancheorganisatie
Tûmba is aangesloten bij de Landelijke Brancheorganisatie Antidiscriminatiebureaus (LBA). Dit bevordert een uniforme wijze van discriminatieklachtbehandeling en registratie. Er wordt gewerkt volgens een landelijk protocol. Deze uniforme aanpak maakt het mogelijk om ook landelijk een goed beeld te krijgen van ongelijke behandeling. Specifieke vragen over ongelijke behandeling op landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau kunnen snel en betrouwbaar beantwoord worden.

Kerntaken op het gebied van gelijke behandeling
> Discriminatie meldpunt (registratie en klachtbehandeling)
> Monitoren van discriminatie
> Advisering
> Preventie

Meldingen per gemeente	Woongemeente-melder	Plaats voorval
Achtkarspelen	6	5
Ameland	0	0
Boarnsterhim	7	5
Dantumadeel	7	8
Dongeradeel	10	10
Ferwerderadeel	6	6
Franekeradeel	10	11
Gaasterlân-Sleat	2	1
Harlingen	6	6
Heerenveen	13	14
Het Bildt	6	5
Kollumerland c.a.	4	6
Leeuwarden	82	90
Leeuwarderadeel	2	2
Lemsterlân	4	4
Littenseradiel	4	5
Menaldumadeel	3	3
Ooststellingwerf	13	13
Opsterland	16	11
Schiermonnikoog	0	0
Skarsterlân	8	7
Smallingerland	18	18
Súdwest Fryslân	35	35
Terschelling	0	1
Tytsjerksteradiel	13	10
Vlieland	0	0
Weststellingwerf	8	5
Onbekend*	3	0
Overig**	5	10
Totaal	**291**	**291**

Tabel 1
Het totaal aantal meldingen per gemeente geeft een beeld van de officieel geregistreerde meldingen. Landelijk onderzoek toont aan dat dit maar 4% is van de door mensen ervaren discriminatie. Meldingsbereidheid is niet altijd vanzelfsprekend.

*De rubriek *Onbekend* betreft meldingen uit Fryslân waarbij de woongemeente onbekend is.
**De rubriek *Overig* betreft twee kolommen. Eerste kolom: buiten Fryslân meldt iemand over een voorval in Fryslân. Tweede kolom: een Friese inwoner meldt over een voorval buiten Fryslân.

Discriminatie kan bewust en onbewust veroorzaakt worden. Soms door kwade bedoelingen en soms door onwetendheid. Ook financiële redenen spelen regelmatig een rol. Nederland is vrij ver in het juridisch vastleggen van de strafbaarheid van discriminatie, maar het vinden van een duurzame oplossing vindt lang niet altijd via juridische procedures plaats. Wij zijn van mening dat de juridische weg de laatste weg is: pas als mensen er zelf onderling niet uit komen, is er een rechter of een commissie nodig die een oordeel velt.

Meldingen	2009	2010	2011	2012	2013
Rechtstreeks bij Tûmba gemeld	224	217	173	173	188
Registratie eigen onderzoek Tûmba*	20	18	26	23	10
Melding derden, met name politie	15	57	70	77	93
Totaal aantal registraties	**259**	**292**	**269**	**273**	**291**

Tabel 2

*Met registratie door eigen onderzoek Tûmba worden zaken bedoeld die wij zelf opsporen. Het betreft hier voornamelijk de geslachts- en leeftijdsonderscheid in de vacatures. De afname hierin komt voornamelijk doordat werkgevers beter op de hoogte zijn van de Wet Gelijke Behandeling Leeftijd en Geslacht.

Discriminatiegrond	2009	2010	2011	2012	2013
Antisemitisme	1	46	4	3	5
Arbeidsduur/-contract	6	0	0	1	4
Burgerlijke staat	1	0	1	2	1
Friese taal	5	3	5	8	5
Geslacht	24	18	17	19	24
Godsdienst	9	14	8	6	8
Handicap of ziekte	27	25	23	20	19
Herkomst, kleur (ras)	93	100	137	122	121
Leeftijd	29	33	34	37	21
Levensovertuiging	6	6	1	1	3
Nationaliteit	13	12	2	10	17
Politieke overtuiging	2	4	1	3	0
Seksuele gerichtheid	17	18	20	30	29
Niet wettelijke grond	26	24	27	26	42
Totaal	**259**	**303**	**280**	**288**	**299**

Tabel 3

Opvallend is de toename van de grond nationaliteit en niet-wettelijke gronden, en de daling op grond van leeftijd. De verklaring van niet-wettelijke gronden laat zien dat mensen zich ongelijk behandeld voelen op gronden die niet specifiek in de wet zijn opgenomen. Bijvoorbeeld: sociale positie of uiterlijk (bijvoorbeeld piercings).

Terrein	2009	2010	2011	2012	2013
Arbeid	73	67	81	74	63
Buurt, wijk, openbare ruimte	54	103	92	78	98
Collectieve voorzieningen	27	21	21	19	23
Commerciële voorzieningen	32	17	18	21	22
Horeca, amusement	5	12	11	8	16
Huisvesting	7	7	4	6	11
Media, reclame	6	7	8	11	9
Onderwijs	15	26	17	16	12
Politie, Openbaar Ministerie, Justitie	10	12	11	10	5
Privé-sfeer	7	6	5	13	6
Publieke en politieke opinie	9	3	0	7	13
Sport en recreatie	4	7	3	11	4
Overig, anders	10	4	0	5	8
Totaal	**259**	**292**	**271**	**279**	**291**

Tabel 4

Onder een klacht wordt verstaan elke melding waarbij Tûmba door een slachtoffer of getuige wordt gevraagd nader onderzoek te verrichten en op basis daarvan, indien nodig en in overleg met de cliënt, actie te ondernemen, alsmede de zaken waarbij Tûmba zelf aanleiding ziet tot nader onderzoek of actie.

Onverwacht ontslag

‘Kort geleden ben ik ontslagen met als reden, teveel afwezig, teveel ziek.
Ik werk al geruime tijd via een uitzendbureau bij dit bedrijf. In het najaar van 2013 werd ik zwanger. Ik heb het uitzendbureau en het bedrijf hierover geïnformeerd.
In de beginperiode van mijn zwangerschap heb ik mij twee keer voor een korte periode ziek gemeld. Misselijkheid en overgeven maakt werken even niet mogelijk. Daarnaast ben ik één keer eerder naar huis gegaan omdat ik last had van duizeligheid en dacht flauw te vallen. Het ziek melden en het iets eerder naar huis gaan had in alle gevallen te maken met mijn zwangerschap.
Rond Kerst verloor ik wat bloed wat uiteindelijk resulteerde in een miskraam...
In deze periode moest ik mij ziek melden. Een verdrietige periode. Te meer omdat, toen ik weer aan het werk ging, te horen kreeg dat ik ontslagen werd.
Dit werd mij telefonisch medegedeeld door het uitzendbureau.
Na lang aandringen van mijn kant werd mij verteld dat ik teveel afwezig ben geweest. Ik ben er nog steeds helemaal kapot van.
Uiteindelijk heb ik besloten om hier melding van te maken bij het discriminatie-meldpunt. Want ik voel mij gediscrimineerd en onterecht neergezet als iemand die de kantjes ervan af loopt. Dit zal een man nooit overkomen.
Het discriminatiemeldpunt maakt hier nu werk van. Ik wil graag mijn mede-werking daaraan verlenen om te voorkomen dat anderen hetzelfde overkomt.
Bovendien wil ik niet in een slachtofferrol blijven zitten.’

In één zaak kunnen meerdere vormen van discriminatie voorkomen. Bijvoorbeeld vernieling én belediging of omstreden behandeling én vijandige bejegening.

Aard van de melding	2009	2010	2011	2012	2013
Omstreden behandeling	136	132	140	141	122
Bedreiging	9	18	8	11	13
Geweld	15	36	7	22	18
Overige vijandige bejegening*	95	152	138	144	169
Overig	4	4	0	2	0
Totaal	**259**	**342**	**293**	**320**	**322**

Tabel 5
*Toename van Vijandige bejegening is te verklaren door onder andere de taalverruwing.

Educatie op maat: *40 dagen niet schelden*

Twee jaar geleden werd Tûmba benaderd met de vraag een gastles over taalverruwing te geven. Dit resulteerde in het project *40 dagen niet schelden*, dat op enkele scholen is uitgevoerd en waarvoor door meerdere scholen al belangstelling is getoond.

Schelden is steeds normaler in onze maatschappij. Overal om ons heen horen we scheldwoorden. Ook op schoolpleinen dringt de taalverruwing door. Vaak hebben kinderen de lading van het schelden niet door en weten ze eigenlijk niet wat ze zeggen. De workshop *40 dagen niet schelden* van Arnold Helmantel maakt kinderen bewuster van het schelden en van de impact die het op anderen heeft.
Een van de onderdelen is een inventarisatie van scheldwoorden die kinderen kennen. Als de kinderen vervolgens op een zeer aanschouwelijke manier worden geconfronteerd met de impact die deze woorden kunnen hebben, begrijpen ze allemaal dat bepaalde woorden echt niet kunnen. Aan het einde van de les wordt door alle kinderen een contract ondertekend waarin ze verklaren zich in te spannen om 40 dagen lang niet te schelden of kwetsende woorden te gebruiken.
De periode van 40 dagen is een bewuste keus. Dit getal komt voor in diverse religieuze stromingen: 40 dagen brengt een 'innerlijk proces' op gang.
De rol van de leraren is erg belangrijk. Zij staan iedere dag stil bij het verloop van het project en ondersteunen de kinderen die het moeilijk vinden. Bovendien blijkt dat kinderen elkaar ook steunen.
Tijdens de evaluatie halverwege het project blijkt dat de kinderen de sfeer op het schoolplein als beter ervaren. Of dat ouders ook spontaan meedoen door thuis op hun woordgebruik te letten. Ook leerkrachten nemen waar dat de sfeer op school positief veranderd. *Natuurlijk ging het wel eens mis, maar de kinderen hebben hun uiterste best gedaan om elkaar er op aan te spreken*, vertelt intern begeleidster Carla van der Veen van De Trilker, basisschool voor speciaal onderwijs, in Leeuwarden.

De 40 dagen worden afgesloten met een feestelijke bijeenkomst waarbij de leerlingen een certificaat ontvangen voor de geleverde prestatie en worden getrakteerd op een mooie film in een heuse bioscoop.

Aanbod Tûmba	Voor beroepsgroepen
>	Training *Reageren op...* Als professional omgaan met discriminatie op de werkvloer, in de klas of in een jongerengroep
>	Voorlichting over wetgeving en antidiscriminatie
>	Diversiteitbeleid in de organisatie
	Voor jongeren (en andere specifieke groepen)
>	*Wie van de drie*, spelvorm voor bijvoorbeeld homo-emancipatie, maar ook voor andere minderheidsgroepen
>	*Preventie op maat*, workshop/gastles op maat gesneden
>	Tûmba-party, een huiskamerbijeenkomst
>	40 dagen niet schelden
>	*Ferhalen fan Fierrens* Een migrant vertelt zijn of haar verhaal aan de groep
>	*Sluiers & Slipjes*, Jongeren in gesprek over kleding en beeldvorming
>	*Zoals jij en ik?*, over de invloed van vooroordelen, werkvorm met levensgrote poppen
	Discriminatie Meldpunt Fryslân
>	Registratie discriminatie-ervaringen
>	Klachtbehandeling
>	Monitoring
>	Advies

Pesten op de werkvloer

'Sinds vijf jaar ben ik werkzaam op een administratieve afdeling van een groot bedrijf. Ik ben een harde werker en het bevalt mij daar goed. Tenminste, in het begin beviel het mij goed want al gauw beginnen mijn collega's 'grapjes' te maken over mijn uiterlijk – met name mijn lichaamsbouw – en afkomst. Ik heb last van overgewicht en mede daardoor loop ik moeilijk. Mijn ouders komen oorspronkelijk uit Suriname, maar ik ben in Nederland geboren. De 'grapjes' over mijn overgewicht en afkomst werden steeds grimmiger. Lange tijd heb ik geprobeerd dit te negeren, hoewel het mij veel pijn deed en ik met steeds meer tegenzin naar mijn werk ging. Ik heb hier met mijn leidinggevende over gesproken. Zijn reactie was dat ik maar eens kritisch naar mezelf moest kijken en me moest afvragen of er geen kern van waarheid zit in de 'grapjes' van de collega's. Uiteindelijk ben ik naar het management gestapt. Mijn leidinggevende werd ter verantwoording geroepen. Hij ontkende alles. Volgens hem stelde ik me aan. Ik voelde me niet gesteund en in de steek gelaten.Dit is de reden dat ik naar Tûmba ben gegaan. Samen zijn we tot de conclusie gekomen dat een bemiddelingsgesprek het beste zou zijn. Tûmba heeft bemiddeld en mijn werkgever en ik zijn er goed uitgekomen.'

Aanbod van Tûmba voor scholen, bedrijven en (welzijns)instellingen
Waar draait het om?
We zijn allemaal wereldburgers en we delen veel met elkaar: dezelfde klas, straat, dorp, land en wereld. Maar we delen niet alles. We delen niet dezelfde welvaart en veiligheid, niet dezelfde kansen en mogelijkheden. Een wereldburger respecteert diversiteit. Al vanaf jonge leeftijd kan men vanuit deze gedachte gemotiveerd worden eigen mening en handelen vorm te geven. Uitgangspunt van het Tûmba-aanbod zijn de mensenrechten hier en elders in de wereld.

Onze Medewerkers

WIE ZIJN ZE EN WAT HOUDT ZE BEZIG

Tûmba
Eewal 56
8911 GT Leeuwarden
T (058) 215 77 71
E info@tumba.nl
I www.tumba.nl

Discriminatie Meldpunt
T (058) 213 32 33
I www.tumba.nl of
I www.discriminatie.nl

Facebook
centrumtumba
Twitter
@TumbaFryslan

Gina van Aalst

Klachtenconsulent
Kracht Inlevingsvermogen, met aandacht voor detail
Passie Ruimte, voor een ieder

Mirka Antolovic

Klachtenconsulent en projectmedewerker
Kracht Temperamentvol het onrecht bestrijden
Passie Rechtvaardigheid

Arnold Helmantel

Educatief medewerker
Kracht Creatief, onstuitbaar
Passie Van binnen voelen dat het goed is

Brenda Ottjes

Directeur
Kracht Visie, vanuit mensenrechten
Passie Jezelf mogen zijn, in verbinding met elkaar

Tûmba wordt financieel gesteund door alle Friese gemeenten (Achtkarspelen, Ameland, Het Bildt, Boarnsterhim, Dantumadeel, Dongeradeel, Ferwerderadeel, Franekeradeel, Gaasterlân-Sleat, Harlingen, Heerenveen, Kollumerland, Leeuwarden, Leeuwarderadeel, Lemsterlân, Littenseradiel, Menaldumadeel, Ooststellingwerf, Opsterland, Schiermonnikoog, Skarsterlân, Smallingerland, Súdwest Fryslân, Terschelling, Tytsjerksteradiel, Vlieland, Weststellingwerf), de Provincie Fryslân, kerken en Woon Friesland.

Tekst Gina van Aalst en Mirka Antolovic • Vormgeving Go Puck • Reproductie Biblionet Drenthe